

N:o 18.

Ank. till Riksd. kansli den 12 mars 1901, kl. 3 e. m.

Betänkande, i anledning af väckt motion om tullfrihet för vissa slag af tall- och granfrö.

(1:a A.)

Tall- och granfrö åsattes vid 1888 års riksdag en tull af 50 öre för kilogram. Derefter höjdes af 1898 års Riksdag tullsatserna för tallfrö till 4 kronor och för granfrö till 1 krona 50 öre för kilogram. Vid sistnämnda riksdag framhölls, att de träd, som uppväxt af utländskt, särskildt tyskt tallfrö, visat sig mindre motståndskraftiga mot angrepp af parasitsvampar och skadeinsekter än träd alstrade af nordiskt frö och därför ofta måst i förtid afverkas; att genom användandet af det utländska fröet sjukdomar kunde tillföras äfven de skogsbestånd, som alstrats af svenskt frö; samt att utländskt granfrö, om det än icke visat sig medföra så dåliga resultat som det utländska tallfröet, dock vore sämre än den svenska varan. Hufvudsakligen af dessa skäl äfvensom för att uppmuntra en inhemsk industri för utklängning af svenskt barrträdsfrö åsattes de nu gällande höga tullsatserna, med hvilka åsyftades att helt och hållet utestänga införsel af utländskt barrträdsfrö.

I en af herr C. G. Bergendahl inom Första Kammaren väckt motion, n:o 17, har förslag framstälts, att ifrågavarande tullsatser måtte inskränkas att gälla allenast frö af vanlig tall (*Pinus silvestris*) och van-

lig gran (*Picea abies* eller *Picea excelsa*) äfvensom dansk bergtall och amerikansk hvitgran, så att frö af andra tall- och granarter skulle kunna införas tullfritt, hvilket förslag motionären vid frågans behandling inom utskottet anhängit få ändra derhän, att tullsatserna måtte bibehållas allenast för frö af vanlig tall och gran, men frö af alla andra arter göras tullfria.

Motionären framhåller, att afsigten med de år 1898 förhöjda tullsatserna icke varit att utestänga eller väsentligt fördyra sådant tall- och granfrö, som icke alls eller icke i afsevärd quantitet kunde produceras inom landet, men af hvilket uti vårt land värdefulla skogsträd kunde uppdragas, samt att det därför vore synnerligen önskligt, om alla slags frö af tall och gran, med undantag för vanlig tall och vanlig gran (*Pinus silvestris* och *Picea abies*), blefve tullfria, till dess att någon afsevärd produktion till fyllande af landets behof kunde inom landet åstadkommas. Vidare uppräknas i motionen ett antal utländska tall- och granarter, hvilka enligt motionärens åsigt skulle vara för våra förhållanden lämpliga och för hvilkas frö tullfrihet för den skull borde vara medgifven.

Skogarnes ändamålsenliga förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet är utan tvifvel af allra största vikt för hela vårt land. I detta hänseende är det naturligtvis af stor betydelse, att för skogsodling i större skala användes ett utsäde, hvilket erfarenheten visat vara för våra klimatiska förhållanden och landets jordmån lämpligt. De utländska trädslag, hvilkas frö enligt motionärens förslag skulle få tullfritt införas, hafva i vårt land endast i mindre utsträckning blifvit försökta och först så nyligen, att man i allmänhet icke kunnat bilda sig ett säkert omdöme, huruvida de lämpa sig för våra förhållanden. Visserligen har man anledning antaga, att åtskilliga af dessa trädslag skulle väl trifvas inom vissa delar af landet och att deras införande skulle lända vår skogshushållning till fördel; men å andra sidan har i fråga om ett af dessa trädslag, nemligen den österrikiska svarttallen, erfarenheten redan visat, att odlingen af detsamma i vissa trakter misslyckats. Om emellertid Riksdagen nu borttoge tullen å ifrågavarande fröslag, skulle en sådan åtgärd hos mången kunna medföra den föreställningen, att desamma vore synnerligen lämpliga för våra förhållanden, och på sådant sätt uppmuntra till deras användning för skogssådd i stor skala, hvarvid alltid fara skulle ligga till hands, att, då skogsbestånden efter en längre tids förlopp uppväxt, desamma skulle visa sig underhaltiga.

Det är därför enligt utskottets åsigt nödvändigt, att man, innan någon åtgärd vidtages, egnad att befordra användning i större skala af frö af utländska trädslag, genom noggranna och under tillräckligt lång tid fortsatta försök förskaffar sig en säker kännedom om, hvilka trädslag lämpa sig för vårt lands klimat och särskildt i hvilka trakter det ena eller det andra slaget kan trifvas och gå till. För sådana försök torde emellertid den nu stadgade tullavgiften icke lägga några svårare hinder i vägen. Åtminstone gäller detta i händelse försöken, såsom ock torde vara lämpligast, verkställas af staten. Frågan om anställande af dylika försök har ock varit föremål för vederbörande myndigheters ompröfning, och i innevarande års statsverksproposition har Kongl. Maj:t, med framhållande af att inrättandet genom statens försorg af ett ordnad förstligt försöksväsende vore en lämplig åtgärd för uppdrifvande af afkastningen af våra skogar till den högsta möjliga, begärt ett anslag å 16,000 kronor för detta ändamål, hvilket ock af Riksdagen beviljats.

Om än den af motionären väckta frågan är värd allt beaktande, finner sig dock utskottet, på grund af hvad ofvan anförts, icke kunna tillstyrka motionärens förslag, innan tillräcklig, på omsorgsfulla försök grundad, erfarenhet vunnits, utan hemställer,

att herr Bergendahls ifrågavarande motion rörande tullfrihet för vissa slag af tall- och granfrö icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm F1 den mars 1901.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservation

af herr *Bergendahl*, som anført:

»Då afsigten med de år 1898 af Riksdagen åsatta förhöjda tullsatserna å tall- och granfrö var att försvåra eller utestänga importen af

frö utaf vanlig tall och vanlig gran och icke att motarbeta eller rent af förhindra användandet af sådana tall- och granarters frö, som öfver hufvud icke eller uti ej afsevärd mån kunna inom landet åstadkommas, men af hvilka uti vårt land redan flere visat sig ekonomiskt fördelaktiga, under det andra, såsom under klimatiskt likvärdiga förhållanden utom vårt land pröfvade, befunnits vara under vissa förhållanden våra inhemska trädslag öfverlägsna, har jag ansett mig böra utverka sådan ändring uti nu gällande tulltaxa, att icke några andra barrträdsfrön skulle blifva tullpliktiga än af vår vanliga tall och vanliga gran.

Utskottet, som framhåller, att den väckta frågan är värd allt beaktande, har dock hemställt om afslag å min motion af skäl, som synas mig icke hållbara.

Emot utskottet, som förmenar, det utländska trädslag i vårt land endast i mindre utsträckning blifvit försökta och detta så nyligen att man icke skulle hafva kunnat bilda sig ett säkert omdöme om sådana, beder jag få framhålla *dels* att åtskilliga sedan flera årtionden å större sammanhängande arealer blifvit med synnerlig fördel använda såsom silfvergranen, hvitgranen och bergtallen m. fl., *dels ock* att andra arter såsom cembratallen, douglas- och sitkagranen m. fl. gruppvis eller enstaka under de senare två årtiondena i allt jemt stigande grad, i den mån deras stora värde i skogen bekräftats, uti skilda delar af landet blifvit föremål för kultur.

Att *ett* af de införda trädslagen under för detsamma synnerligen olämpliga förhållanden visat sig icke kunna uppfylla de förväntningar, som ställts å detsamma, torde icke vara skäl nog att söka försvåra införandet af andra, helst som äfven den österrikiska svarttallen under för densamma egnade förhållanden och såsom förkultur äfven i vårt land gjort nytta, hvarföre ock utskottets misstroende till detta trädslag icke är fullt befogadt.

Beträffande åter många andra trädslag, hvilka ännu jemförelsevis kort tid hafva odlats, eller de trädslag, hvilka hos oss ännu icke blifvit föremål för ordnade försök, torde det vara synnerligen lämpligt, att pröfvandet af desammas användbarhet i vårt lands skilda trakter underlättas.

Det forstliga försöksväsende, som skall organiseras med ingången af år 1902, och till hvars framtida afgörande frågan om skogsträdens användbarhet af utskottet hänvisas, bör väl icke utesluta den enskilda företagsamheten och hindra denna att vid sidan häraf bidraga till forstliga frågors lösning.

Enär staten på andra områden understödjer enskild företagsamhet, hvarföre då icke äfven i detta fall?

Till stöd för min framställning beder jag få hänvisa dels till ett utlåtande i ärendet från direktören för kongl. skogsinstitutet och lektorn i naturvetenskap derstädes af den 16 februari detta år (bil. 1), dels ock kongl. generaltullstyrelsens underdåniga skrifvelse den 2 januari 1900 (bil. 2).

Med stöd af hvad jag sålunda anført, får jag hemställa,

att Riksdagen ville besluta, att nu gällande tullsatser under rubrik »frö» må få följande ändrade lydelse:

Frö:

kanarie-	1 kilogram	10 öre
afvanligtall (Pinus sylvestris) 1	»	4 kronor
af vanlig gran (Picea abies eller Picea excelsa)	1 »	1 krona 50 öre
timotej	1 »	5 öre
andra slag, ej specificerade		fria.

Herrar *J. Bromée* och *G. Jansson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.

Bil. 1 (till herr Bergendahls reservation).

Som bekant härstamma största delen af våra kulturväxter t. ex. sädesslagen och flertalet trädgårdsväxter icke från inhemska utan från utländska växtarter. Redan häraf synes det sannolikt, att införandet af utländska trädslag skulle under vissa förhållanden kunna höja skogsmarkens afkastningsförmåga. I vissa fall har erfarenheten också visat, att så kan vara förhållandet. Sälunda har silfvergranen på Omberg visat sig bättre än våra inhemska barrträd såväl med hänsyn till tillväxten som med afseende på motståndsförmåga mot sjukdomar. Likaledes har lärk under vissa förhållanden visat sig bättre än våra barrträd. Öfver nästan hela landet finnas spridda kulturer af sibirisk lärk, hvilka visserligen ännu äro unga, men synas lofva godt för framtiden.

Hittills äro dock icke försök med utländska trädslag i vårt land utförda med tillräcklig planmessighet och i tillräckligt stor omfattning för att fullt kunna bedöma deras betydelse. Så har deremot under de senaste 20 åren varit förhållandet i Tyskland. Det har dervid visat sig, att visserligen en stor del af de pröfvade amerikanska och japanska trädslagen ega ringa eller intet företräde framför de inhemska, men att några såväl genom stor virkesproduktion som genom utmärkt virke äro dem afgjordt öfverlägsna. Särskildt är detta fallet med Douglasgranen (*Pseudotsuga Douglasii*) och sitkagranen (*Picea sitchensis*), af hvilket det senare rent af betecknas som framtidsträdet »Baum der Zukunft» i de tyska skogarne. I en framtid torde ett eller annat utländskt barrträd under vissa förhållanden kunna komma att spela en liknande roll i våra skogar. Saknaden af många barrträd i vårt land beror nemligen icke vare sig på klimatet eller på jordmånen, utan på säregna förhållanden vid skogsträdens invandring. I nästan alla med vårt land klimatiskt likvärdiga områden finnas sålunda jemte tall och gran eller motsvarande former äfven *lärk*, *silfvergran* och *brödtall* (*Pinus cembra*). Härigenom

uppstår en naturlig lucka i våra skogar, som endast genom införande af ofvannämnda trädslag kan fyllas. Lärk och brödtall visa sig sålunda mera hårdiga än våra inhemska barrträd samt bilda i Sibirien skogens nordgräns och på alperna skogens höjdgräns. Genom kultur af dessa trädslag i våra fjelltrakter kan man därför möjligen bringa skogsgränsen högre upp än för närvarande. Redan Linné förordade försök härmed liksom ock med silfvergran. Det synes därför vara af vikt, att frö af dessa trädslag icke genom tull onödigt fördyras. Så belöper sig tullen på silfvergranfrö ungefär till fröets tredubbla värde, och gifvet är, att detta i icke ringa mån skall motverka en allmännare användning af dessa.

Här i korthet antydda förhållanden jemte den omständigheten, att någon afsevärd fröproduktion af utländska barrträd inom vårt land icke under de närmaste årtiondena kan väntas och att en stor del af dessa frö äro lätta att skilja från frö af vanlig tall och gran talar för, att det skulle fördelaktigt inverka på utvecklingen af vårt skogsbruk, om nu gällande tulltaxa förändras i den riktningen, att samtliga barrträdsfrö, som ej kunna förväxlas med frö af vanlig tall och vanlig gran, finge tullfritt införas.

Stockholm den 16 februari 1901.

G. Holmerz.

Direktör för kongl. skogsinstitutet.

Alb. Nilsson.

Lektor i naturvetenskap vid k. skogsinstitutet.

Bil. 2 (till herr Bergendahls reservation).

Till Konungen.

I en till kongl. generaltullstyrelsen ingifven skrift har härvarande packhusinspektion gjort framställning om vidtagande af vissa ändringar i nu gällande tulltaxa, hvilka ändringar åsyfta endast att åvägabringa likformighet i tullbehandlingen samt att förtydliga och närmare bestämma en eller annan taxerubrik, utan att åstadkomma någon afsevärd rubbning i nu bestående förhållanden; och har styrelsen, efter granskning af den inkomna framställningen, ansett sig böra hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet hemställa, huruvida icke Eders^{te} Kongl. Maj:t täcktes vidtaga erforderliga åtgärder för införande i tulltaxan af följande, enligt styrelsens åsigt, högeligen önskvärda ändringar i eller tillägg till nedanstående taxerrubriker:

— — — — —
 — — — — —
Frö. Vid 1888 års riksdag beslöts, att tall- och granfrö skulle åsättas en tull af 50re öre per kilogram, hvilken tullsats vid 1898 års riksdag höjdes för tallfrö till fyra kronor och för granfrö till en krona 50 öre per kilogram. Anledningen till att dessa fröslag åsattes tull torde, att döma såväl af bevillningsutskottets betänkanden som af den inom riksdagens kamrar förda diskussionen, hafva varit den, att Riksdagen ej allenast velat uppmuntra en inhemsk industri för utklängning af svenskt barrträdsfrö, utan äfven önskat stäfja införseln af utländskt, hufvudsakligast tyskt tall- och granfrö, enär barrträd, uppväxta af sådant, visat sig mindre^{re} motståndskraftiga mot angrepp af parasitsvampar och skadeinsekter än barrträd, alstrade af nordiska frö. Häraf lär emellertid framgå, att Riksdagen afsett, att endast frön af den inhemska tallen

eller granen skulle draga tull, men enär tulltaxan upptager tall- och granfrö, utan någon inskränkning, måste nu nämnda tullsatser tillämpas på frön af alla till tall- eller granslägtet hänförliga arter. Styrelsen har också vid flera tillfällen, då klagomål anförts deröfver, att tull åsatts till skogsskolor, jägmästare m. fl. i och för experimenterande inkomna frösorter af utländska barrträd, såsom Bergtallen (*Pinus montana*), Weymouthstallen (*Pinus strobus*), Cembratallen (*Pinus cembra*), balsamgranen (*Abies balsamea*), Douglasgranen (*Abies Douglasii*), Silfvergranen (*Abies pectinata*) m. fl., ej kunnat underlåta att, på grund af ordalydelsen i tulltaxan, godkänna tullbehandlingen, och genom nådigt bref den 30 sistlidne juni har Eders Kongl. Maj:t funnit godt fastställa ett styrelsens beslut af den 17 sistlidne april rörande tullbehandlingen af ett parti frö af silfvergran såsom granfrö. Styrelsen hemställer derföre, att, om såsom styrelsen har anledning antaga nyss nämnda tullsatser afsetts endast för frö af *inhemsk* tall eller gran, rubriken »frö» må erhålla följande förändrade lydelse:

Frö:

kanarie-	1 kilogram	10 öre
af inhemsk tall (<i>Pinus sylvestris</i>)	1 » 4 kronor.	
af inhemsk gran (<i>Pinus abies</i>		
eller <i>abies excelsa</i>)	1 » 1 krona	50 öre
timotej-	1 »	5 öre
andra slag, ej specificerade		fria.

Stockholm den 2 januari 1900.

Underdånigst

Staffan Cederschiöld.

Axel Eklund.

Alexis Hammarström.

A. F. Ekholm.

G. Nordquist.